

Azərbaycanda dövlət müəssisələrinin Korporativ İdarəetmə və Maliyyə Hesabatlığı: Əsas nəticələr və tövsiyələr

Natalia Manuilova, Maliyyə İdarəetməsi üzrə baş mütəxəssis

12 İyun 2018-ci il
Bakı, Azərbaycan

TEXNİKİ YARDIMIN MƏQSƏDLƏRİ VƏ FƏALİYYƏTLƏRİ

- ✓ Noyabr 2016: Azərbaycan Hökuməti DM-lərin idarə olunması sahəsində Dünya Bankının yardımını sifariş etmişdir
- ✓ Yanvar 2017: DB texniki yardım fəaliyyətləri təşəbbüsünü göstərmişdir
- ✓ Aprel və May 2017: DM siyasəti və mülkiyyəti ilə bağlı video seminar keçirilmişdir
- ✓ İyun 2017: Texniki Qeyd Hökumətə təqdim edilib

Bu fəaliyyətin əsas məqsədləri Azərbaycan Hökumətini aşağıdakı sahələrdə dəstək göstərməkdir:

- (i) DM-lərin korporativ idarəetməsində əsas boşluqların müəyyən olunması ilə münasibətdə müvafiq bençmarklar və ya beynəlxalq komparatorlar; və
- (ii) Azərbaycanda DM-lərin korporativ idarəetmə və maliyyə hesabatlığının təkmilləşdirilməsi üçün siyasət seçimlərinin və yanaşmalarının təklif olunması.

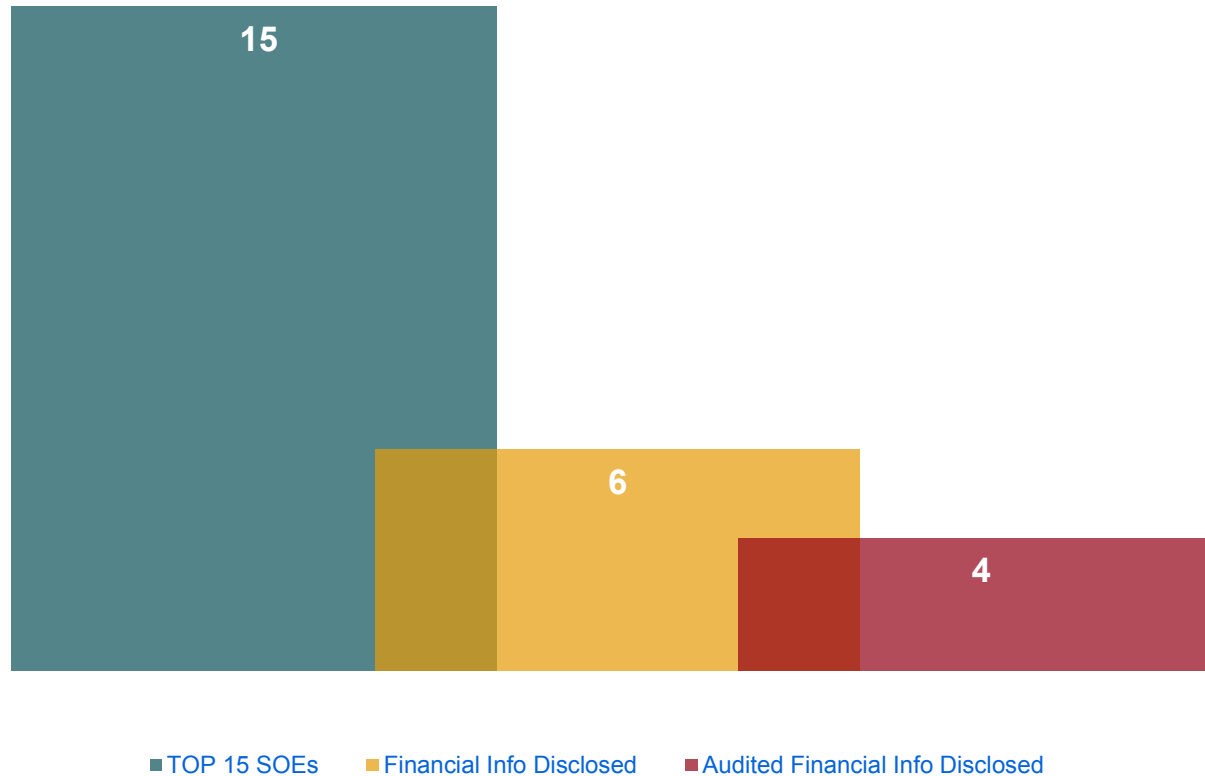

Texniki Yardım

Əsas nəticələr və tövsiyələr

AZƏRBAYCANDA DM MÜHİTİ: MƏLUMATIN KEYFİYYƏTİ VƏ ƏLÇATANLIQ

- DM-lər ilə bağlı məlumatlar məhduddur və ya açıq şəkildə deyil, nəticədə =>
- Hökumətin DM-lərin maliyyə mövqeyi və fəaliyyəti ilə bağlı məhdud baxışı
- Cox az sayda DM-lər öz illik hesabatlarını, maliyyə və digər məlumatları əlçatan edirlər

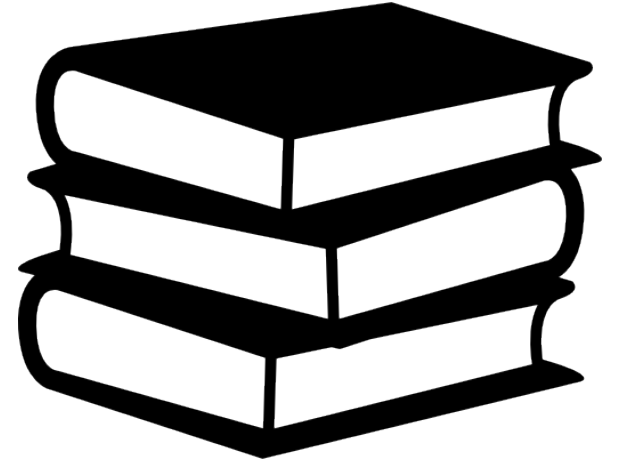
AZƏRBAYCANDA DM MÜHİTİ: MƏLUMATIN KEYFİYYƏTİ VƏ ƏLÇATANLIQ

Prezident və Nazirlər Kabineti tərəfindən mühüm islahatların keçirilməsinin təşəbbüsü

Konkret addımların icrası: Maliyyə Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi və Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi tərəfindən

Mühüm =>
icra və qüvvəyə
minmə

Qanunvericilik çərçivəsi

AZƏRBAYCANDA DM İSLAHATLARI VƏ QANUNVERİCİLİK ÇƏRÇİVƏLƏRİ

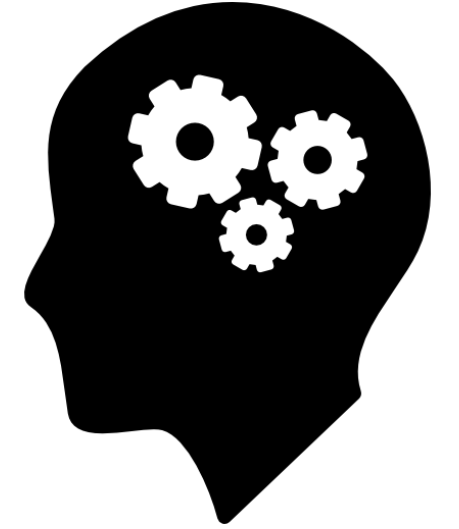
- DM-lərin idarə olunmasında ilkin islahatlar aşağıdakı təşəbbüsləri etmişdir:
 - ✓ Bir çox DM-lər korporativ qurumlardır (SC)
 - ✓ Bəzi DM-lərdə Müşahidə Şurası vacib hesab olunur
 - ✓ DM-lər üçün maliyyə hesabatları və açıqlanması = ASC, daxil.
 - ✓ Əsas 8 DM-lər üçün BMHS hesabatları
 - ✓ Əsas DM-lər = İctimai Əhəmiyyətli Qurumlar
 - ✓ Korporativ İdarəetmə tənzimlənməsinin layihəsi, DM-lərin fəaliyyətinin monitorinqi və təşviqat
- DM-lərdə mülkiyyət, nəzarət və əməliyyat üçün natamam qanunla müəyyən edilmiş çərçivə
- DM siyasəti ilə bağlı şəffaflıq və açıqlığın olmaması
- İcra prosesi davamlı deyil

AZƏRBAYCANDA DM İSLAHATLARI VƏ QANUNVERİCİLİK ÇƏRÇİVƏLƏRİ

Nəzərə alınmalı sahələr

- Təlimat və ya Qaydalar altında DM-lərin məqsədi, mülkiyyət, nəzarət və korporativ idarəetməsi ilə bağlı mövcud müvafiq qanunvericiliyin bir araya toplanılması
- İcra prosesi üzrə təşviqlər, monitoring mexanizmləri, effektivliyin qiymətləndirilməsi
- DM-lərin idarə olunmasına cəlb olunmuş Hökumət qurumlarında potensial məhdudiyyətlərinin həlli

DM mülkiyyəti

AZƏRBAYCANDA DM MÜLKİYYƏTİ

- Seçki hüquqlarının həyata keçirilməsi
- İdarə heyətinin üzvlərinin namizədliyinin irəli sürülməsi
- DM məqsədlərinin müəyyən olunması və monitorinqi
- DM-lərin hesabat sisteminin qurulması
- Açıqlama Siyasətlərinin hazırlanması
- Kənar auditorlar ilə əlaqələrin saxlanması
- İdarə heyəti üzvləri üçün mükafatın təsis edilməsi

AZƏRBAYCANDA DM MÜLKİYYƏTİ

- DM-lərin mülkiyyət və inkişaf baxımından sənədləşdirilmiş strategiyanın olmaması
- Dövlət mülkiyyəti ilə bağlı açıq şəkildə müəyyən olunmuş məqsədlərin olmaması
- Mülkiyyət və nəzarət funksiyaları desentralizasiya olunub
- DM fəaliyyəti ilə bağlı məhdud qiymətləndirmə

Nəzərə alınmalı sahələr

- Mülkiyyətin məqsədi, hesabatlıq və dövri təkmilləşdirmə daxil olmaqla müfəssəl Mülkiyyət Siyasətinin formalaşdırılması və açıqlanması.
- DM mülkiyyəti, nəzarət və əməliyyatlar ilə bağlı qanunvericiliyin konsolidasiya olunması.
- Daha çox mərkəzləşmiş DM mülkiyyəti modelinin təqdim olunması, məs. Məsləhət Modeli.

DM Müşahidə Şuraları

DM MÜŞAHİDƏ ŞURASININ ROL VƏ FUNKSİYALARI

- Müşahidə şuraları və onların rolu ilə bağlı məhdud qanunvericilik müddəaları
- Ən böyük iyirmi dövlət müəssisələrinin əksəriyyətində müşahidə şurası mövcuddur
- İyirimi ən yaxşı DM-lərin bəzilərində audit komitəsi mövcuddur
- DM-lərin müşahidə şuraları əsasən dövlət qulluqçuları ibarətdir. Müstəqil heyət üzvləri yoxdur
- DM idarə heyəti üzvlərinin namizədliyinin verilməsi və təyin olunması prosesi şəffaf deyil
- DM-lərin müşahidə şuraları strategiyanın müəyyən olunması, rəhbərliyin təyin olunması və azad edilməsi, mükafat ilə bağlı qərarın verilməsi və ya daxili nəzarətin üzərinə məsuliyyətin götürülməsi ilə bağlı aktiv deyillər

DM MÜŞAHİDƏ ŞURASININ ROL VƏ FUNKSİYALARI

Nəzərə alınmalı sahələr

- Daha çox səlahiyyət və muxtariyyət (qərar vermə səlahiyyəti) verməklə DM müşahidə şuralarının rolunun gücləndirilməsi
- Təlim və maarifləndirmə tədbirləri vasitəsi ilə DM idarəetməsinə cəlb olunmuş Hökumət qurumları və DM idarə heyəti üzvlərinin potensialının artırılması
- Dövlət nümayəndələrinin namizədliyinin təqdim olunması, təyin etmə və azad etmə üzrə qayda və prosedurların müəyyən olunması ilə dövlət nümayəndələrinin DM müşahidə şurasına namizədliyinin təqdim edilməsi və təyin olunması prosesinin optimallaşdırılması və müvafiq məlumatların açıqlanması
- Tədricən dövlət qulluqçularının iştirakının azaldılması və ixtisaslı müstəqil idarə heyəti üzvlərinin təqdim olunması

DM MÜŞAHİDƏ ŞURASININ ROL VƏ FUNKSİYALARI

Nəzərə alınmalı sahələr

- Müvafiq sahədə təcrübə, maliyyə və / və ya hüquqi baza, risk idarəçiliyi, daxili nəzarətləri nəzərə almaqla DM müşahidə şurası üzvləri üçün aydın seçim meyarının yaradılması
- Məlumatlı və nəzərə alınmış qərarların verilməsində DM müşahidə şuralarının dəstəklənməsində müşahidə şurası komitələrinin nəzərə almaq, məs. Audit komitəsi, kompensasiya komitəsi, və DM-lərin ehtiyacından asılı olaraq digər komitələr.
- müvafiq bacarıq və təcrübəyə malik idarə heyəti üzvlərinin müşahidə şurası komitələrinə cəlb olunmasının nəzərə alınması, müstəqil idarə heyəti üzvləri tərəfindən rəhbərlik olunmasına üstünlük verilir

DM-lərin maliyyə hesabatları və hesabatlığı

DM-LƏRİN MALİYYƏ HESABATLARI VƏ HESABATLIĞI

Nə üçün DM-lərin maliyyə məlumatları belə vacibdir???

- DM-lər böyük vergi ödəyiciləridi
- Bütçə üçün dividend gəlirləri
- Bütçədən dotasiya | qrant ayırmaları
- DM-lər tərəfindən investisiya
- DM-lərin 3-cü tərəflərdən cəlb etdiyi investisiyalar
- İri borc emitentlər

Effektiv idarəetmə və qərarların qəbul olunmasında baza rolunu oynayır

DM-LƏRİN MALİYYƏ HESABATLARI VƏ HESABATLIĞI

- DM-lərin maliyyələşməsi, idarəçiliyi və fəaliyyəti ilə bağlı qeyri-qənaətbəxş ictimai məlumatın əldə olması
- BMHS tətbiqindən məhdud istifadə və həyata keçirilmə
- DM-lərin mühasibatlığı və açıqlama təcrübələrində ziddiyyətlər, məs. Nəşr
- Audit komitəsinin olmaması => maliyyə hesabatlığı, daxili nəzarətlər, və risk idarəçiliyi üzərində məhdud monitorinqin olması
- Ən çox şəffaflıq və açıqlama tələbləri əsas 20 DM-lərə tətbiq olunur, çox az sayda təcrübədə tətbiq olunur
- DM strategiyası və məqsədlərinin fəaliyyət göstəriciləri və hədəfləri ilə məhdud bağlantı.
- DM fəaliyyəti və DM stimulları arasında əlaqənin mövcud olmaması, məs. Menecement mükafatlandırması və bonuslar

DM-LƏRİN MALİYYƏ HESABATLARI VƏ HESABATLIĞI

Nəzərə alınmalı sahələr

- DM nəzarəti və monitorinqini bir Hökumət qurumunda cəmləşdirmək
- Hər bir DM-in fəaliyyətinin dövri (ən azı illik) olaraq nəzərdən keçirilməsi
- Nəticələrin ölçülməsi və qiymətləndirilməsi üçün əsas maliyyə və qeyri-maliyyə fəaliyyət göstəricilərinin DM-lərin strategiya və məqsədləri ilə əlaqələndirilməsi
- DM-lərin fəaliyyət göstəricilərinə bağlı, potensial rəsmi razılığı nəzərə alaraq, DM-lərin menecementi üçün şəffaf stimül sisteminin yaradılması
- DM hesabatlıq tələblərinin gücləndirilməsi (BMHS və ya Milli Standartlar)
- Audit maliyyə hesabatlarının və idarəetmə hesabatlarının DM –lər tərəfindən ictimaiyyətə açıqlanmasının təmin edilməsi ilə DM nəşrlərinin həyata keçirilməsi

Yekun

